

ORTADOĞU GÜNDEMİ

3-9 Ocak 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Suriye, Libya ve Kafkasya'daki askerî ve siyasi durumu görüştü. Telefon üzerinden gerçekleştirilen görüşmede Suriye'deki yerleşim sorunlarına da değinildi. İkili iş birliğinin ana sonuçları özetlenirken Türkiye ile Rusya arasındaki karşılıklı yarara dayalı ortaklığı daha da yoğunlaştırma arzusu dile getirildi.¹

Suriye rejimi, BM Güvenlik Konseyinde sekiz yıl boyunca beyan edilmemiş araştırma, üretim ve bilinmeyen miktarlarda kimyasal silahlarla ilgili 20 önemli konuyu aydınlatmayı reddetmekle suçlandı. ABD Büyükelçisi Linda Thomas-Greenfield, dünyanın "Suriye'nin iş birliği maskesine aldanmaması gerektiğini" ve rejimin yanıtları kasten geciktirdiğini söyledi.²

UNICEF Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölge Müdür Vekili Kambou Fofana, yeni yılın başlamasından bu yana Suriye'nin kuzeybatısında şiddetin artması nedeniyle iki çocuğun öldüğünü ve beş çocuğun yaralandığını söyledi.³

• Suriye Rejimi

Suriye rejimi Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad, Filistin Fetih Hareketi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Cibril er-Rucub ve beraberindeki heyet ile Suriye, Filistin ve bölgedeki durumu görüştü. Suriye ve Filistin'in sürekli olarak İsrail işgali, saldırıları ve uluslararası meşruiyet ihlalleriyle karşı karşıya olduğuna dikkat çeken Mikdad, ülkesinin, meşru haklarını geri alma konusunda Filistin halkının yanında olduğuna ifade etti. Rajoub, kendi adına Suriye halkını ve yönetimi teröre karşı kazanılan zaferlerden dolayı tebrik etti.⁴

Suriye rejimi Turizm Bakanı Muhammed Rami Radwan Martini, Ürdün Ticaret Odasından bir heyet ile iki ülke arasındaki iş birliğini geliştirmenin yollarını ve Suriye'deki yatırım fırsatlarını görüştü. Turist gruplarının değişimi, gerekli tesislerin sağlanması ve turizm programlarının hazırlanması için koordinasyonun sağlanması sürecinin ele alındığı görüşmede, iş birliğinin önemi vurgulandı.⁵

2 Ocak Pazar gecesi Suriye'nin Badia bölgesinin derinliklerinde bulunan Hamima köyü yakınlıklarında IŞİD'e bağlı olduğu düşünülen bir grup, güdümlü füze ile bir saldırı gerçekleştirdi. Saldırı sonucu beş Esad rejimi askeri öldü ve yirmi asker yaralandı.⁶

1 <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/president-erdogan-discusses-turkey-russia-ties-with-putin>

2 <https://www.timesofisrael.com/at-un-western-nations-slam-syria-for-evading-chemical-weapons-questions/>

3 <https://news.un.org/en/story/2022/01/1109112>

4 <https://sana.sy/en/?p=260195>

5 <https://sana.sy/en/?p=260028>

6 <https://syrianobserver.com/security/72337/isis-attack-in-badia-kills-five-syrian-soldiers.html>

• Fırat'ın Doğusu

YPG, IŞİD militanları ve aileleriyle çatışmalardan kaçan sivillerin tutulduğu El Hol Kampı'ndan 113 Iraklı aileyi Irak hükûmet yetkililerine teslim etti. Iraklı yetkililer tarafından 403 kişiden oluşan 113 ailenin teslim alındığı, ailelerin 19 otobüsle taşınarak Irak'ın Ninova vilayetinde yer alan Ceda Kampı'na vardıkları belirtildi.⁷

ABD güçlerine ait 5 araçtan müteşekkil bir askerî konvoyun, Kamışlı kırsalının Salihye köyünde bulunan bir kontrol noktasında, Suriye rejimi askerleri tarafından durdurularak geri dönmeye zorlandığını bildirdi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynakları, geçtiğimiz aralık ayında Haseke vilayetinde ABD devriyelerinin dokuz kez Suriye rejimi tarafından engellendiğini aktardı.⁸

Suriye'nin doğusundaki Deyr ez-Zor vilayetinde bulunan ABD üssüne geçtiğimiz hafta 3 kez roket saldırısı düzenlendi. Çarşamba günü ve perşembe sabah erken saatlerde 10'a yakın roketle gerçekleşen saldırılarda can kaybı yaşanmadı, petrol sahasında da herhangi bir zayıyat meydana gelmedi. Öte yandan, saldırıları henüz üstlenen olmadı. ABD güçleri ise roket saldırılarına karşılık olarak topçu atışlarıyla İran destekli terörist grupların konuşlu bulunduğu Mayadin ilçesini hedef aldı.⁹ Koalisyon üslerine yönelik gerçekleşen saldırılardan sonra ABD Ordusu, Suriye'nin kuzeydoğusundaki Deyr ez-Zor vilayetinde bulunan bir üssü Irak'tan sevk edilen askerî teçhizatla takviye ettiğini duyurdu.¹⁰

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 4 Ocak Salı günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 30 tırdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke ve Deyr ez-Zor vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi. Söz konusu bu konvoy, ABD'nin 2022 yılında Suriye'ye gönderdiği ilk askerî sevkiyat olarak kayda geçti.¹¹

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyindeki Dera vilayetinde geçtiğimiz hafta 2 suikast saldırısı meydana geldi. Saldırılarda Esad rejiminde görev yapan iki askerî yetkili hayatını kaybetti. Saldırımı kimin yaptığı ile ilgili henüz bilgi verilmedi. Dera'nın rejim kontrolüne girmesinin ardından bu ve benzeri saldırılarda önemli bir artış gözlemlendi. Aralık ayının sonunda yayımlanan bir rapora göre 2021 yılında Dera vilayeti, 473'ten fazla saldırı ve suikast girişimine tanıklık etti.¹²

7 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/080120222>

8 <https://www.syriahr.com/en/233023/>

9 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-suriye-de-petrol-sahalarina-takviye-gucu-gonderdi/2468067>

10 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3402536/abd-duzenlenen-bombardimanlarin-ardindan-suriye-nin-dogusundaki-ussunu>

11 <https://www.syriahr.com/en/233205/>

12 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3401086/suriye-nin-guneyinde-'suikast-savaslari'-kizisiyor>

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Muhaliflere ait uçak gözlemine göre, Rus savaş uçakları 3 Ocak 2022’de İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi sınırları içerisindeki Bara, Dairsunbul, İdlib ve Kefertaharim, Dukmak, Zak-kum, Kileydin, Hımeymet ve Ankavi köylerine hava saldırıları düzenledi. İdlib Sivil Savunma yetkililerinden alınan bilgiye göre, Rus uçaklarının İdlib’in Kefertaharim köyüne düzenlediği hava saldırısında 3 sivil yaralandı. Yaralılar, çevredeki hastanelere kaldırılarak tedavi altına alındı.¹³

Milli Savunma Bakanlığı, 8 Ocak 2022’de Akçakale sınır hattında 3 askerin şehit düştüğü el yapımı patlayıcı (EYP) saldırısının ardından, ateş destek vasıtalarıyla PKK/YPG hedeflerinin güçlü şekilde vurulduğunu, ilk belirlemelere göre 12 teröristin etkisiz hâle getirildiğini bildirdi. Açıklamada, “Teröristlere yönelik bölgedeki operasyonlarımız sürmektedir. Şehitlerimizin kanını hiçbir zaman yerde bırakmadık, bırakmayacağız. Kahraman silah arkadaşlarımıza Allah’tan rahmet, kederli ailelerine başsağlığı ve sabır dileriz” ifadeleri kullanıldı.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

İrânın Bağdat Büyükelçisi İrec Mescidi, Bağdat’ta Suudilerle dört tur müzakere yaptıklarını ve bu müzakerelerde Iraklı yetkililerin de yer aldığını belirterek yakın bir zamanda beşinci turun düzenleneceğini açıkladı. Mescidi, hem Suudi Arabistan’ın hem de İrân’ın yapıcı bir tutuma sahip olduğunu belirttiği bu görüşmelerde Irak’ın önemli ve yararlı bir rolü olduğunu ifade etti.¹⁴

KDP Lideri Mesud Barzani, Takaddum Koalisyonu Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Azim Koalisyonu lideri Hamis Hancer ile bir araya geldi. Görüşmede, Irak’taki son gelişmeler, 10 Ekim seçimlerinin ardından Irak Parlamentosunda gerçekleşecek ilk oturumda ele alınacak konular ve yeni hükûmetin kurulmasına yönelik çalışmalar değerlendirildi.¹⁵ Bununla birlikte Sadr Hareketi’ni temsil eden bir heyet Erbil’i ziyaret etti. KDP’den Hoşyar Zebari başkanlığındaki heyet ile bir araya gelen Hasan el-Azari başkanlığındaki Sadr Hareketi heyeti, her iki tarafı ilgilendiren siyasi konuları görüştü.¹⁶ Yeni Irak Parlamentosunun toplanma sürecinde hareketlilik artarken Haşdi Şaabi Heyeti Başkanı Falih el-Feyyad da İKBY Başkanı Neçirvan Barzani ve Mesrur Barzani ile siyasi konular üzerine görüşmeler gerçekleştirdi.¹⁷ Diğer taraftan KDP ve KYB yetkililerinden oluşan bir Kürt heyeti Bağdat’a giderek Sadr Hareketi’nin

13 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/rusyanin-idlibe-duzenledigi-hava-saldirisinda-3-sivil-yaralandi/2464324>

14 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/060120221>

15 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Masoud-Barzani-receives-the-top-Sunni-leaders-in-a-swift-visit-to-Erbil>

16 <https://ina.iq/eng/16637-al-rubaie-our-meeting-with-the-joint-kurdish-delegation-came-as-a-continuation-of-great-understandings-.html>

17 <https://www.basnews.com/tr/babat/732790>

siyasi bürosunu¹⁸ ve Fetih İttifakı lideri Hadi el-Amiri'yi ziyaret ederek yeni hükûmetin kurulması konusunda görüşmelerde bulundu.¹⁹

Muktada es-Sadr, Takaddum Koalisyonu Başkanı Muhammed el-Halbusi'yi kabul etti. Halbusi ve Sadr, Irak'ta yeni hükûmetin kurulmasına ilişkin gündemle bir araya geldi.²⁰ Irak Başbakanı Mustafa Kazimi ise Necef'e düzenlediği idari ziyaret esnasında Sadr ile görüşmede bulundu.²¹ Sadr, yeni kurulacak hükûmette mezhepçi bakış açısının olmayacağını ve hükûmetin çoğunluk hükûmeti olacağını açıkladı.²²

Irak'ın yeni parlamentosu ilk kez toplandı. Irak Parlamentosunda beşinci dönem ilk oturum gerçekleşirken, saat 11.00'da başlaması beklenen oturum, bir saat ertelendi.²³ Yeni parlamento ilk oturumda parlamento başkanı seçmek üzere toplandı. Seçim komisyonu, milletvekili Mahmud el-Meşhadani'nin anayasaya uygun olarak meclisin en yaşlı üyesi olduğundan ilk oturuma başkanlık edeceğini bildirdi.²⁴ Gerginliğin bir yansıması olarak, toplantıya kargaşa damgasını vurdu. Oturumu yöneten en yaşlı parlamento üyesi, stres nedeniyle hastaneye kaldırıldı. Toplantı, rakip gruplar arasında yeni bir cumhurbaşkanı ve başbakan seçmek için muhtemelen uzun bir siyasi çekişme döneminin başladığına işaret etti. Oylama sonuçlarına itiraz eden Şii grupların ittifakı olan Şii Koordinasyon Çerçevesi olarak bilinen koalisyon, toplantıda şu anda 88 sandalyeyle en büyük parlamento blokuna sahip olduklarını iddia eden bir bildiri sundu.²⁵ Oturum sonunda parlamento başkanının Muhammed el-Halbusi (Takaddum ve Azim), parlamento birinci başkan yardımcısının Hâkim el-Zamili (Sairun), parlamento ikinci başkan yardımcısının Şahvan Abdullah (KDP) olduğu açıklandı.

• Güvenlik

IKBY ile Irak güvenlik güçleri arasında koordinasyon sağlanması gündemiyle Irak Anti Terör Kurumundan üst düzey bir heyet Erbil'i ziyaret etti. Misafir heyet Koalisyon Güçleri'nin eşliğinde IKBY İçişleri Bakanlığında toplantı gerçekleştirdi.²⁶

Irak'ın Babil kentinde aynı aileden 20 kişinin öldürülmesi ile sonuçlanan polis baskınının uyuşturucuyla mücadele biriminde görevli bir yüzbaşının kayınpederi hakkında asılsız ihbarda bulunması nedeniyle yaşandığı ve 14 güvenlik görevlisinin gözaltına alındığı bildirildi. Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi de "yanlış istihbarat" sebebiyle olayın gerçekleştiğini teyit ederek "güvenlik sistemindeki kusuru" kabul etti.²⁷

18 <https://ina.iq/eng/16636-the-kurdish-delegation-arrives-at-the-political-body-of-the-sadrism-movement.html>

19 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Fateh-Alliance-receives-the-Kurdish-delegation-in-Baghdad>

20 <https://ina.iq/eng/16569-al-sadr-receives-al-halbousi-at-his-home-in-hananah.html>

21 <https://ina.iq/eng/16617-al-kadhimi-our-visit-to-najaf-is-administrative-.html>

22 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Sadr-reiterates-the-call-for-a-national-majority-government>

23 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/09012022>

24 <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/8/iraqi-new-parliament-to-meet-for-the-first-time-amid-uncertainty>

25 <https://abcnews.go.com/International/wireStory/iraqs-parliament-holds-1st-session-months-vote-82161764>

26 <https://www.basnews.com/tr/babat/733195>

27 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/03012022>

Irak'ın Anbar vilayetindeki Ayn el-Esed Üssü beş füze ile hedef alındı. Füzelerin, üssün yaklaşık iki kilometre yakın mesafeye düştüğü belirtildi. Irak'tan çekilen Koalisyon Güçleri'nin muharip unsurları Ayn el-Esed Üssü'nü de boşaltarak ellerindeki teçizatı Irak Ordusuna teslim etmişti. Hedef alınan üste hâlihazırda koalisyonun danışmanları da bulunuyor.²⁸ 2022 Ocak ayı itibarıyla artan saldırılar ABD'nin Suriye ve Irak'taki varlığına yönelmiş²⁹ ve Pentagon Sözcüsü John Kirby, Irak ve Suriye'deki askerî üslere yönelik saldırıların artmasının Kasım Süleymani'nin öldürülmesinin yıl dönümüyle bağlantılı olduğunu ifade ederken,³⁰ Irak Savunma Bakanı Cuma İnad, askerî üslere yönelik son dönemdeki saldırıların, yabancı güçlerin çekilmesi konusuna ilgisi olmadığını ve bu saldırıların siyasi olduğunu belirtti.³¹

Irak'taki ABD lojistik konvoylarına haftalık ve günlük olarak gerçekleştirilen saldırıların devamında 9 Ocak Pazar günü, üçüncü kez bir ABD lojistik konvoyu hedef alındı. Irak'ın Selahaddin vilayetinin el-Naba'a bölgesinde meydana gelen patlamada can kaybı olmazken, sadece kamyon ve ekipmanlarda hasar meydana geldi.³²

Irak'ın Kut kentinde, Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani ve Ebu Mehdi el-Mühendis'i ölümlerinin yıl dönümünde anmak için yapılan törene baskın düzenledi.³³ Protestocular anma törenini engellemeye çalışarak tören başlamadan hemen önce hareket edip Süleymani ve Mühendis'in portrelerini yırttı.

Irak Federal İstihbarat Kurumu, Irak federal polisinin beşinci tümeniyle iş birliği içerisinde gerçekleştirdiği operasyonda terör örgütü IŞİD'in finans ve lojistik yetkilisini tutukladı. Kerkük'te gözaltına alınan şahsın ifadesine dayanarak terör örgütü mensuplarının sığınak olarak kullandığı yerlerin imha edildiği belirtildi.³⁴

IKBY Anti-Terör Birimi Altunköprü'de Peşmerge'nin 10. Tugayı'na ait cephelere sekiz Katyuşa ile saldırı düzenlendiğini açıkladı. Kerkük'ün batısındaki 5. Peşmerge Cephesi Komutanı Nuri Heme Ali, roketlerin Dubiz'den atıldığını belirtirken saldırı nedeniyle can ve mal kaybı yaşanmadığı bildirildi.³⁵

Haseki'de, Demokratik Suriye Güçleri'nin (DSG) kontrolü altındaki Hol Kampı'ndan 96 IŞİD'li ailenin Irak'a getirileceği belirtiliyor. Hol Kampı'nda yaklaşık 66 bin kişinin ortalama 30 bininin Iraklı olduğu ve 60'dan fazla ülkenin uyruğuna sahip kişinin barındığı düşünülüyor. Bununla birlikte Irak'a 300'e yakın aile teslim edildi.³⁶

28 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/05012022>

29 <https://english.aawsat.com/home/article/3396326/bases-housing-us-troops-iraq-syria-come-under-attack>

30 <https://www.basnews.com/tr/babat/732872>

31 <https://www.basnews.com/tr/babat/732682>

32 <https://en.mehrnews.com/news/182707/US-convoy-targeted-by-roadside-bomb-in-Iraq-s-Saladin>

33 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/08012022>

34 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Federal-Intelligence-Agency-arrests-ISIS-finance-official-in-Kirkuk>

35 <https://www.basnews.com/tr/babat/733104>

36 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/03012022>

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığının yaptığı açıklamada, güvenlik güçlerinin daha önce Suriye’de yakalanan IŞİD militanlarına bağlı 50 Iraklı mahkûmu teslim aldığı belirtildi. Tutukuların teslimi Irak’ın kuzeyinde Ninova vilayetindeki Rabia Sınır Kapısı’ndan gerçekleşti.³⁷

Irak Bakanlar Kurulu toplantısında konuşan Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi, ABD ve Uluslararası Koalisyon’un muharip güçlerinin Irak’taki görevinin sona erdiğini vurgulayarak söz konusu güçlerin tüm askerî kamplarını Irak güçlerine teslim ettiğini belirtti. Kazımi sadece bir grup askerî danışmanın Irak’ta kaldığını ifade etti.³⁸

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanı İhsan Abdul Cabbar, Irak hükûmetinin, Irak Ulusal Petrol Şirketi’nin Exxon Mobil Corp’un Batı Kurna bir petrol sahasındaki hissesini satın almasına onay verdiğini açıkladı.³⁹ Irak’ın güneyinde yer alan petrol sahasının 1 milyar 200 milyon varilden fazla olduğu tahmin edilen geri kazanılabilir rezervleri bakımından dünyanın en büyük petrol sahalarından biri olduğu düşünülmektedir.⁴⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY polis sözcüsü Karzan Amir, 2021’de 215 kasten cinayet ve 59 kasten adam öldürme suçuyla 270’den fazla kişinin öldürüldüğünü ve IKBY’de 130 kişinin ölümcül kazalardan öldüğünü açıkladı. Amir, 2021’de doğal olmayan nedenlerden kaynaklanan toplam 700 civarında ölümün gerçekleştiğini ve bu rakamların namus cinayetleri, aile davaları ve intiharlar dâhil olmak üzere çeşitli nedenlerden kaynaklandığını belirtti.⁴¹

OPEC Genel Sekreteri Sayın Muhammed Sanusi Barkindo ve beraberindeki bir heyet, Irak’ın güneyindeki Nasırıye’de bulunan antik Ur kentini ziyaret etti.⁴² Tur, OPEC kurucu üyesi genel sekreterinin Irak’a yönelik misyonunun bir parçası olarak medyaya yansıdı.

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Hasan el-Azari başkanlığındaki Sadr Hareketi’nden bir heyet Irak’ta yeni hükûmet kurma çalışmalarını görüşmek üzere Erbil’de Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani ile bir araya geldi. Barzani’nin ofisinden yapılan açıklamaya göre görüşmede, Irak’taki siyasi

37 <http://www.xinhuanet.com/english/20220108/4af1c48cfd2d4691b223099c1c8bcf89/c.html>

38 <https://www.basnews.com/tr/babat/732745>

39 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/010522-iraqs-inoc-to-take-over-exxonmobils-stake-in-west-qurna-1-oil-field-minister>

40 <https://www.reuters.com/world/middle-east/iraq-acquire-exxon-mobils-stake-west-qurna-oilfield-minister-2022-01-05/>

41 <https://www.rudaw.net/english/kurdistan/050120222>

42 <https://www.marketscreener.com/news/latest/In-pilgrimage-tour-OPEC-Secretary-General-visits-the-city-of-Ur-in-Iraq--37501302/>

süreç, seçim sonuçları, Irak Parlamentosunda gerçekleştirilecek olan oturum ve yeni hükûmet kurma çalışmalarına değinilmiştir. Diğer yandan Irak Anayasası'na göre, genel seçimlerin nihai sonuçlarına ilişkin Irak Federal Yüksek Mahkemesinin (IFYM) onayının alınması ve kesin sonuçların açıklanmasını takip eden 15 gün içerisinde cumhurbaşkanlığı tarafından parlamentonun toplantıya çağırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, 9 Ocak 2022 tarihinde yeni parlamentoya ilk oturumunu yapma, parlamento başkanı ve yardımcılarını seçme çağrısında bulunmuştur.⁴³

Muhammed el-Halbusi liderliğindeki Takaddum Koalisyonu ve Hamis Hancer liderliğindeki Azim Koalisyonu yeni hükûmet kurma görüşmeleri kapsamında Erbil'de Mesut Barzani ile bir araya geldi. Söz konusu görüşmede Irak'taki son gelişmeler, 10 Ekim seçimlerinin ardından Irak Parlamentosunda gerçekleşecek ilk oturumda ele alınacak konular ve yeni hükûmetin kurulması çalışmaları ele alındı. Ayrıca ilgili görüşme KDP ve Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) ortak heyetinin başkent Bağdat'ta sürdürdükleri temasla aynı güne denk geldi.⁴⁴ Bu bağlamda Hoşyar Zebari başkanlığındaki KDP ve İmad Ahmet liderliğindeki KYB'nin Bağdat'taki temaslarında Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ve Iraklı yetkililer ile bir araya geldiği ve söz konusu görüşmelerde Kürtlerin yeni Irak hükûmetindeki yerleri ve cumhurbaşkanlığı makamı gibi konuların ele alındığı belirtildi.⁴⁵

• Güvenlik

KYB MKYK üyesi Gazi Kerküki KYB'ye bağlı Terörle Mücadele Birimi tarafından yakalandı.⁴⁶ Kerküki'nin söz konusu birim tarafından yakalanmasının KYB İstihbarat Teşkilatı (Zenyari) Başkanı Eji Emin'in zehirlenmesi ile ilgili olduğu ve bu doğrultuda Kerküki'nin İran'ın ısrarı ve Haşdi Şaabi'nin desteği ile Eji Emin'i zehirleme girişiminde bulunduğu belirtildi.⁴⁷

IKBY Sözcüsü ve Medya Bilgilendirme Ofisi Başkanı Cutyar Adil, IKBY Peşmerge Bakanı Şorış İsmail ve IKBY Peşmerge Bakan Yardımcısı Serbest Lezgin'in bir araya geldiği görüşmede, güvenlik ve medya konularının ele alındığı aktarıldı. Söz konusu görüşme kapsamında IKBY Peşmerge Bakanlığına bağlı tüm birlikler ve cephelerden haber, açıklama ve bilgilerin tek elden yayımlanması amacıyla bakanlık bünyesinde "Medya ve Ulusal Farkındalık Ağı" kurulacağı açıklandı.⁴⁸

PKK'nın Suriye uzantısı PYD'nin silahlı kanadı olan Halk Savunma Birlikleri (YPG) ve İran Kürdistan Demokrat Partisi'nin (İ-KDP) eski üyesi Ahmed Behem'in 31 Aralık 2021 tarihin-

43 <https://esta.krd/122220/>

44 <https://www.24.krd/ckb/story/215434--عزراق-تاوتون--سەرۆك-بارزانی-و-شاندى-هاوپیهمانیتی-تهقهدهوم-و-عەزم-بێكهنانی-حكومەتی-نوی-عزراق-تاوتون--215434>

45 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=199690>

46 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9443

47 <https://www.awene.com/detail?article=64069>

48 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/182380>

de Erbil'de ölü bulunduğu ve vücudunda işkence izlerine rastlandığı belirtiliyor. Erbil Polis Sözcüsü Hogir Aziz, olayla ilgili soruşturma başlatıldığını ve soruşturma sonucunun yaklaşık 20 gün içinde ailesine bildirileceğini açıkladı. Öte yandan Behem, 1990'lı yıllarda İ-KDP bünyesinde peşmerge olarak yer almış ve ilerleyen süreçte terör örgütü IŞİD'in 2014 yılında Suriye'nin kuzeyinde Arappınar'a yönelik başlattığı saldırının ardından Rojava'ya gelerek YPG içerisinde terör örgütü IŞİD'e karşı savaşmıştı.⁴⁹

• Ekonomi

Aralık 2021 tarihinde IKBY'nin toplam gelir kaynağının 852 milyar dinar olduğunu açıklandı. Öte yandan ise IKBY'de 10 Ocak 2022 tarihine kadar sadece yedi bakanlığın maaşını aldığı ve diğer bakanların maaşlarının henüz verilmediği kaydedildi.⁵⁰ IKBY tarafı memur maaşlarında yaşanan gecikme ile ilgili olarak Bağdat'ın göndermeyi planladığı aylık 200 milyar dinarı beklediğini vurguladı.⁵¹

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani'nin IKBY'de yer alan 11 barajın yenilenmesi için 1 milyar 250 milyon 250 bin dinarlık (856 bin dolar) bütçe tasarısını onayladığı belirtildi. Bu doğrultuda IKBY Tarım ve Su Kaynakları Bakanlığında yapılan açıklamaya göre, söz konusu bütçe kapsamında Erbil'deki Degele Barajı, Duhok'taki Herave, Kadirkerem ve Avespi Barajlarının, Süleymaniye'deki Şivesur, Heşe Zine, Çeme Simore ve Germiyan özel idaresi sınırları içerisindeki Keşkan ve Bedohe Barajlarının onarılması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte IKBY Parlamentosu Tarım ve Su Kaynakları Komisyonunun kaynaklarına göre, IKBY'de büyük ve orta ölçekte 25 baraj projesi bulunduğu ve ilk aşamada Erbil, Süleymaniye ve Duhok vilayetlerinde birer barajın inşa edileceği belirtildi.⁵²

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak ve IKBY'den Avrupa'ya giden göçmen sayısının zamanla arttığı kaydedildi. Bu bağlamda Lutke Kurumu verilerine göre 2015 ile 2021 yılları arasında 649 bin 273 kişi Irak ve IKBY'den yurt dışına göç etti. Ayrıca söz konusu kurum Avrupa yolculuğunda Irak ve IKBY'li 296 göçmenin hayatını kaybettiği ve 216 göçmenden haber alınmadığını aktardı. Bununla birlikte 11 Eylül 2021 tarihinde 57 Kürt göçmenin Suriye'de silahlı bir grup tarafından gözaltına alındığı bilgisi de açıklamada yer aldı.⁵³

Yılbaşında yaklaşık 147 bin turistin IKBY'ye geldiği belirtiliyor. IKBY Turizm Kurulundan yapılan açıklamaya göre yılbaşı kutlamaları için yurt dışı ve Irak'ın başka bölgelerinden yaklaşık 147 bin turist IKBY'yi ziyaret etti. Konu ile ilgili açıklama yapan IKBY Turizm Kurulu Başkanı

49 <https://www.awene.com/detail?article=63935>

50 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9414

51 <https://nrttv.com/detail/6480>

52 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/050120225>

53 <https://esta.krd/122734/>

Nadir Rusti, yılbaşında Erbil'e 76 bin 550, Duhok'a 38 bin 738 ve Süleymaniye'ye 31 bin 614 turist olmak üzere toplamda 146 bin 898 turistin IKBY'ye geldiğini ifade etti. Diğer yandan IKBY'yi ziyaret eden turist sayısının IKBY Turizm Kurulu öngörülerinden düşük sayıda olduğunu ve yılbaşından önce Turizm Kurulu tarafından yılbaşı için yaklaşık 300 bin turistin IKBY'yi ziyaret edeceğini açıklandığı belirtildi.⁵⁴

IKBY Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre yeni tip koronavirüsün (Covid-19) varyantı Omicron Duhok'ta bir ailenin beş üyesinde tespit edildi.⁵⁵ Bununla birlikte IKBY'de tespit edilen toplam Covid-19 vaka sayısının 382 bin 452'ye yükseldiği ve virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 138 olduğu kaydedildi. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının ise 373 bin 33'e ulaştığı bildirildi.⁵⁶

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Emir Abdullahiyan, Tahran'ın Suudi Arabistan ile ilişkileri düzeltmek için hazır olduğunu ifade etti. Al Jazeera'ye röportaj veren Abdullahiyan, Suudi Arabistan ile diyalogu pozitif ve yapıcı olarak tanımladı. İran'ın İslam İşbirliği Teşkilatı temsilcilerinin Cidde'ye dönmesininse olumlu bir adım olduğunu ifade etti. Suudi Arabistan, Mısır ve Türkiye de dâhil olmak üzere bölgesel bir diyalog kurarak sorunların çözümünün önemine değinen Abdullahiyan, Suudi Arabistan'ın Tahran ile diyalog kurmak istemesinin ikili ilişkiler bağlamında olduğunu belirtti.⁵⁷

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz'in daveti üzerine şubat ayında Suudi Arabistan'ı ziyaret edebileceğini açıkladı. Açıklamanın, Erdoğan ve iş insanları arasında gerçekleşen toplantıda Suudi Arabistan'ın gayriresmî olarak Türk ürünlerine uyguladığı yasağın ve bu sorunun çözülmesi gerektiğinin gündeme gelmesi üzerine yapıldığı belirtildi.⁵⁸

Suudi Arabistan'ın Lübnan Büyükelçisi Waleed al Bukhari ülkesinin Lübnan ile ilişkilerinin sorumsuz ve absürt söylemlerden etkilenmeyecek kadar derin olduğunu ifade etti. Bukhari ayrıca Lübnan hükûmetini, Suudi Arabistan'ı ve diğer Körfez ülkelerini etkileyen faaliyetleri durdurmaya davet etti.⁵⁹

Suudi yetkililerin üç yıldır tutuklu bulunan bir prensesi ve kızını serbest bıraktığı belirtildi. Bir iş insanı ve insan hakları savunucusu olan Prenses Basmah Bint Suud bin Abdülaziz Al

54 <https://www.awene.com/detail?article=63899>

55 <https://esta.krd/122930/>

56 <https://lvinpress.com/27338/>

57 <https://www.middleeastmonitor.com/20220107-iran-ready-to-restore-ties-with-saudi-arabia-at-any-time/>

58 <https://www.middleeastmonitor.com/20220107-erdogans-upcoming-visit-to-saudi-arabia/>

59 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-envoy-says-relations-with-beirut-too-deep-be-affected-with-irresponsible-2022-01-06/>

Suud, kızı Souhoud Al Sharif ile Mart 2019'da kayıplara karışmıştı. 2020 yılında ise Prenses Basmah sosyal medya hesaplarından yaptığı paylaşımlarda Riyad'da tutulduğunu ve hasta olduğunu duyurmuştu. Suudi Prenses'in 6 Ocak 2022'de ise serbest bırakıldığı ve Cidde'deki evine döndüğü belirtildi. Prensesin sahte pasaport yapmaktan suçlandığı ancak bu suçlamanın ispat edilemediği ifade edildi.⁶⁰

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE'nin BM Güvenlik Konseyindeki iki yıllık geçici üyeliği resmen başladı. İki yıllık dönem boyunca Mart 2022 ve Haziran 2023'te olmak üzere iki kez Güvenlik Konseyi başkanı olarak görev alacak. BAE, Arnavutluk, Brezilya, Gabon ve Gana ile birlikte geçen haziran ayında BMGK'nin geçici üyeleri olarak seçilmişti. Daha önce de 1986-87 yılları arasında konseyde görev almıştı.⁶¹

BAE'nin BM Daimî Temsilcisi Lana Nusseibeh yaptığı bir konuşmada ülkesinin BM Güvenlik Konseyindeki görev süresince önceliklerinin barışı güvence altına almak, yeniliği teşvik etmek, katılımı geliştirmek olduğu söyledi. İklim değişikliği, terörizmle mücadele, barışın tesis edilmesi için teknolojinin kullanımı, kadınların rolü gibi çok çeşitli konular hakkında çalışma taahhüdünde bulundu.⁶²

İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch-HRW) ve Körfez İnsan Hakları İzleme Merkezi (The Gulf Centre for Human Rights-GCHR) bir açıklama yayımlayarak Temmuz 2021'de yerel medya tarafından hapisanede yazdığı ve kendisine yönelik yapılan haksız yargılama ile maruz kaldığı suistimalinin detaylarını içeren mektubunun yayımlanmasının ardından BAE'nin insan hakları aktivisti Ahmed Mansoor'a yapılan kötü muameleyi yoğunlaştırdığını belirtti. Rapora göre söz konusu mektubun yayımlanmasından sonra BAE'li yetkililer 53 yaşındaki Mansoor'u daha küçük ve izole bir hücreye taşıdı. Ayrıca HRW ve GCHR yetkililerine ifade veren kaynakların aktardığına göre Mansoor'un kritik tıbbi bakıma erişimi de engellenmektedir. Raporda ayrıca Mansoor'un serbest bırakılması için BAE'ye baskıda bulunulması çağırısı da yapılmaktadır.⁶³

Cemmu ve Keşmir Vali Yardımcısı Manoj Sinha, Dubai merkezli DP World şirketinin BAE'nin, Hindistan topraklarına yatırım yapma planlarının bir parçası olarak bölgede bir iç liman inşa etme hazırlıkları içerisinde olduğunu belirtti. Sinha konuya dair verdiği bir demecde anlaşmanın kısa süre içinde sonlandırılacağını ifade etti. Sinha yatırımla ilgili detayları görüşmek üzere Dubai'de yetkililerle bir araya geldi. DP World şirketi sözcüsü yaptığı açıklamada Hintli yetkili ile gerçekleştirilen toplantının verimli geçtiğini ve proje için bir teklif hazırladıklarını belirtti.⁶⁴

60 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-princess-daughter-released-after-three-years-jail-2022-01-08/>

61 <https://www.thenationalnews.com/world/us-news/2022/01/01/uae-and-others-take-seats-on-un-security-council/>

62 <https://gulfnews.com/uae/government/uae-sets-stronger-united-commitments-for-its-term-on-un-security-council-1.84771633>

63 <https://www.hrw.org/news/2022/01/07/uae-state-security-retaliates-against-ahmed-mansoor>

64 <https://www.reuters.com/markets/commodities/dubais-dp-world-build-dry-port-indias-jammu-kashmir-regional-leader-says-2022-01-06/>

• Katar

Kazakistan'da yaşanan olaylar üzerine Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev ile telefonda görüştü. İki liderin ülkede sükûnet, güvenlik ve istikrarı sağlama yolunda atılan çabalar hakkında görüş alışverişinde bulunduğu ifade edildi. Bunun yanı sıra ikili ilişkiler ve iş birliğini geliştirmenin yollarının görüşmedeki gündem maddelerinden biri olduğu belirtildi.⁶⁵

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Katarlı mevkidaşı Muhammed bin Abdulrahman Al Sani arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşme sonrası Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada ikilinin Afganistan ve Kazakistan'daki mevcut durumu ele aldığı bildirildi.⁶⁶

Katar ve Suudi Arabistan ulaştırma bakanlarının Doha'da bir araya geldiği belirtildi. İkili arasında gerçekleşen görüşmede ulaştırma, sivil havacılık, limanlar, demiryolları alanlarındaki iş birliğinin ele alındığı ifade edildi. Bu kapsamda iki ülkeyi birbirine bağlaması planlanan bir demiryolunun inşa edilmesi konusunun gündeme geldiği bildirildi. Söz konusu projenin ilk olarak 2016 yılında hayata geçirilmesi planlansa da ülkeler arasında patlak veren diplomatik kriz nedeniyle askıya alınmıştı.⁶⁷

Afganistan Ulaştırma ve Sivil Havacılık Bakanlığında bir yetkili ülkedeki bazı havalimanlarının işletilmesine dair yaptığı açıklamada Katar ve Türk şirketlerinin Afganistan havalimanlarındaki teknik operasyonların yönetimini devralmaları için gerekli olan anlaşmanın iki hafta içerisinde tamamlanmasını beklediklerini ifade etti. Söz konusu limanların yönetimini hiç kimseye tamamen vermeyeceklerini belirten yetkili, uluslararası firmalarla görüşmeler hâlinde olduklarını belirtti.⁶⁸

• Yemen

Husiler, Yemen'in Hudeyde Limanı açıklarında askerî teçhizat taşıdığı iddiasıyla BAE bandıralı bir gemiye el koyduklarını duyurdu. Husilerin askerî sözcüsü Yahya Saree, Twitter hesabından yaptığı açıklamada geminin Yemen sularına izinsiz girdiğini ve düşmanca eylemlerde bulunduğunu ifade etti. Suudi Arabistan liderliğinde Arap Koalisyon'u ise konuya dair bir açıklama yaparak Husileri korsanlık yapmakla suçladı.⁶⁹ Husilerin bu hareketine ve Suudi Arabistan topraklarına yönelik hava saldırılarına cevaben koalisyon güçleri Yemen'in başkenti Sanaa'da Husi hedeflerine yönelik hava saldırısı başlattığını bildirdi.⁷⁰

65 <https://thepeninsulaqatar.com/article/08/01/2022/amir-makes-phone-call-to-president-of-kazakhstan>

66 <https://www.aa.com.tr/en/turkey/turkish-qatari-foreign-ministers-discuss-afghanistan-kazakhstan/2469527>

67 <https://www.dohaneews.co/plans-to-connect-qatar-and-saudi-by-rail-back-on-track/>

68 <https://www.dohaneews.co/qatar-and-turkey-to-run-technical-parts-of-afghanistans-airports/>

69 <https://www.middleeasteye.net/news/yemen-houthis-seize-uae-ship-military-supplies-socotra>

70 <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/5/saudi-led-coalition-strikes-targets-in-yemens-capital>

Husiler ile hükûmet güçleri arasındaki çatışmalar son zamanlarda Marib'in batısında yer alan ve yeraltı kaynakları açısından zenginliğiyle tanınan Şebve vilayeti üzerine yoğunlaştı. Ülkenin üçüncü en büyük vilayetinde BAE destekli yerel unsurlar ile Arap Koalisyonu güçleri Husilere karşı mücadelede ortak hareket etmektedir. Şebve zengin petrol kaynaklarının yanı sıra Marib'e giden yollar üzerindeki konumu sebebiyle de stratejik önem arz etmektedir.⁷¹ Yaşanan çatışmalar sonrasında hükûmet yanlısı güçlerin Husileri gerileterek vilayette kontrolü ele aldığı belirtilmektedir.⁷²

Şebve'nin Husilerden kurtarılmasının ardından Cumhurbaşkanı Hadi Şebve valisi ile bir telefon görüşmesi yaparak Husilere karşı mücadele veren ordu mensuplarını kutladı. Arap Koalisyonu ve BAE destekli unsurların verdiği desteğe değinerek onlara teşekkür etti.⁷³

Birleşmiş Milletler (BM) finansmanda yaşanan zorluklar sebebiyle Yemen'de faaliyet gösteren yardım kuruluşlarının faaliyetlerini askıya almak ya da kısıtlamak zorunda kaldığını duyurdu. BM İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA) tarafından yapılan açıklamada, "Finansman eksikliği, Yemen'deki yardım kuruluşlarını gıda, beslenme, sağlık ve su alanlarındaki programlar dâhil olmak üzere hayati yardım programlarını askıya almak veya azaltmak zorunda bırakıyor" ifadeleri kullanıldı. Söz konusu programların devam edebilmesi için acil finansman desteğine ihtiyaç duyulduğu vurgulandı.⁷⁴

• Kuveyt

On altıncı yasama yılının ikinci dönemi Ulusal Mecliste 4 Ocak 2022'de yapılan oturumla başladı. Oturumda, yeni oluşturulan Kuveyt kabinesi anayasal yeminlerini etti. Bazı milletvekillerinin yemin töreni sırasında protesto amacıyla oturumu terk ettiği belirtildi. Yemin töreni sonrasında meclis komisyonlarının seçimleri yapıldı. Buna göre İç Politika ve Savunma Komisyonuna Milletvekili Halil Al-Salih'in; Yasama ve Yasal İşler Komisyonuna Milletvekili Nasır Al-Dosari'nin; Genel Hizmetler Komisyonuna Milletvekili Osama Al-Shaheen'in; Çevre Komisyonuna Milletvekili Mübarek Al-Hajraf'ın; Parlamento Bütçesi ve Nihai Hesap Komisyonuna Milletvekili Homoud Al-Azmi'nin seçildiği belirtildi. Milletvekili Abdülaziz Al-Saqabi, işçi kasabaları inşa edilmesi ve işçilerin haklarının uluslararası sözleşmelere uygun hâle getirilmesi için teklifte bulundu. Milletvekili Hamdan Al-Azmi ise Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı Şeyh Hamad Cabir Al-Ali Al-Sabah'ın kadınların orduya dâhil olmasına izin vermesini eleştirdi. Milletvekili Al Azmi, bakan hakkında soruşturma açılması için teklifte bulundu. Şeyh Hamad ise suçlamalara karşı parlamentoda konuşmaya hazır olduğunu belirtti.⁷⁵

71 <https://www.middleeasteye.net/news/yemen-war-shabwa-oil-fields-new-battleground>

72 <https://yeniyeemen.net/tr/p-219075>

73 <https://yeniyeemen.net/tr/p-219098>

74 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-finansman-eksikligi-sebebiyle-yemendeki-insani-yardimlarin-askiya-alindigini-acikladi/2465386>

75 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3020021&Language=en>

Kuveyt Parlamentosundaki bazı milletvekilleri alternatif gelir kaynakları yaratmak ve ülkenin bütçe açığını kapatmak için çözüm çağrısında bulundu. Milletvekillerinin petrol sektörünün petrolle alakalı diğer maddelere de dayanmasına izin verilmesi gerektiği, böylece çeşitli gelir kaynakları oluşturulacağını dile getirdiği ifade edildi. Vatandaşlara vergi uygulanmasını içeren ekonomik reformlara ise milletvekillerinin katı bir şekilde karşı çıktığı belirtildi. Gayrimenkul fiyatlarının düşmesi için ikametgâh alanlarının yatırım alanlarına dönüştürülmesine de karşı çıkıldığı ifade edildi. Milletvekillerinin PCR testlerinin ücretinin düşürülmesi için hükûmete çağrıda bulunduğu belirtildi.⁷⁶

Kuveyt'in aday olarak gösterdiği Haitham Al-Ghais OPEC'in yeni genel sekreteri olarak seçildi. 1 Ağustos 2022 tarihinden itibaren Nijerya'dan Muhammed Sanusi Barkindo'nun yerini alacak olan Al-Ghais'in üç yıl süreyle bu görevi ifa edeceği belirtildi.⁷⁷

• Umman

Pakistan Cumhurbaşkanı Dr. Arif Alvi, Umman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ridha Juma Al Saleh'i ve beraberindeki heyeti makamında ağırladı. Görüşmede ikili ilişkiler ve ekonomik iş birliği üzerine konuşulduğu belirtildi. İş birliğinin artırılması ve iki ülkedeki özel sektörlerin her iki ülkenin de çıkarına uygun şekilde hareket etmesinin önemine değinildiği ifade edildi. Ummanlı heyetin Başbakan Imran Khan ile de görüştüğü belirtildi. Umman ve Pakistan arasındaki yatırım ve ekonomik iş birliği fırsatlarının değerlendirildiği ifade edildi. İki ülkenin iş insanlarının karşılaştığı zorlukların ortadan kaldırılması gerektiği vurgulandı. Özellikle Gwadar'da ortak bir girişim olabileceğini belirten Imran Kahn, Umman ve Gwadar Limanları arasında direkt bir deniz yolu oluşturulabileceğini ifade etti.⁷⁸ Anwar Asia Investment Company ve Pakistan Railways kurumları arasında mutabakat zaptı imzalandı. Ummanlı şirketin Pakistan'daki bölgeleri birbirine bağlayacak bir demiryolu projesinin inşasına finansman sağlayacağı belirtildi.⁷⁹

• Bahreyn

Manama merkezli Al Ayam adlı yerel gazete İsrail'in Bahreyn Büyükelçisi Eitan Naeh ile yaptığı röportaja atıfta bulunarak, İsrail'in Bahreyn'den alüminyum ithal etmeye başladığını bildirdi. Büyükelçinin yapılan alüminyum ticaretine dair daha fazla bilgi vermediği belirtilirken İsrail havayolu şirketi El Al'in yakında Manama'ya direkt uçuşlara başlayacağına yönelik sözlerine yer verildi. Habere göre büyükelçi ayrıca iki ülkenin Bahreyn'e deniz yoluyla gelen malların İsrail'e hava taşımacılığıyla aktarılmasına olanak tanıyacak bir anlaşma imzalamayı planladıklarını söyledi.⁸⁰

76 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3020084&Language=en>

77 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3019897&Language=en>

78 <https://timesofoman.com/article/111543-pakistans-president-prime-minister-meet-occi-chairman>

79 <https://timesofoman.com/article/111597-omani-company-to-fund-rail-project-in-pakistan>

80 <https://www.alayam.com/alayam/first/941807/News.html>

Bahreynli psikolog Sharifa Siwar, Kralın oğlu Halid bin Hamed Al Halife'yi kız okullarında başta reçeteli bir ilaç olan Lyrica hapları dâhil olmak üzere uyuşturucu madde tanıtmak ve satmakla suçladı. Siwar'ın suçlamaları sonrasında İçişleri Bakanlığı Yolsuzlukla Mücadele ile Ekonomik ve Elektronik Güvenlik Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Dairesi, Siwar hakkında soruşturma başlatıldığını duyurdu. Yapılan açıklamada Siwar'ın somut deliller olmaksızın kişileri suçladığı ifade edildi. Bahreynli psikolog bu gelişme sonrasında İngiltere'ye sığınma talebinde bulunduğunu belirtti.⁸¹

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır ve ABD'nin Kızıldeniz'de ortak deniz tatbikatı gerçekleştirdiği bildirilmiştir. Mısır Ordu Sözcüsü Albay Garip Abdulhafiz, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, tatbikata, Mısır Deniz Kuvvetlerinden "İskenderiye" fırkateyni, ABD donanmasından da "USS Janson Dunham" ve "USS Cole" savaş gemilerinin katıldığını aktarmıştır. Sözcü Abdulhafiz, tatbikat kapsamında, Kızıldeniz'de havadan ve denizden gelebilecek tehditlere karşı deniz ve seyrüsefer güvenliğinin sağlanması, ticari yük gemilerinin korunması gibi birtakım manevraların gerçekleştirildiğini kaydetmiştir. Abdulhafiz ayrıca tatbikatın "Mısır Silahlı Kuvvetleri Genel Komutanlığının dost ülkelerin silahlı kuvvetleriyle eğitim seviyesini yükseltme ve karşılıklı deneyim alışverişinde bulunma planı" çerçevesinde düzenlendiğini ifade etmiştir. Açıklamada tatbikatın ne zaman yapıldığı ve süresine ilişkin net bilgi verilmemiştir.⁸²

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ı ağırlamıştır. Görüşmeye ilişkin yapılan açıklamada ikilinin Filistin'deki son gelişmeleri, barış sürecini geliştirmek için sarf edilen çabaları ve İsrail işgaline son vermek için neler yapılabileceği ile ilgili görüşmüşlerdir.⁸³

ABD'de Pierre Girgis adlı Mısırlı-Amerikalı bir şahıs, yasa dışı bir şekilde Mısır hükûmeti adına Abdülfettah Sisi'nin muhaliflerini takip ettiği gerekçesiyle tutuklanmıştır. Girgis, ABD yetkililerinin haberi olmadan yabancı ajan olarak çalıştığı gerekçesiyle 5 ila 10 yıl arasında bir ceza alabileceği belirtilmiştir. Girgis'e atfedilen aktivitelerin 2014-2019 yılları arasında gerçekleşmiştir.⁸⁴

• Libya

Libya Temsilciler Sözcüsü Abdullah Buleyhık yaptığı açıklamada, seçimlerin ertelenmesinin nedeni ve seçim sürecine ilişkin düzenlenen oturumun askıya alındığını belirtmiştir. Buley-

81 <http://bahrainmirror.com/en/news/60819.html>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-ve-abd-den-kizildeniz-de-ortak-deniz-tatbikati/2469462>

83 <https://www.timesofisrael.com/pa-president-abbas-arrives-in-sharm-el-sheikh-to-meet-egypts-sissi/>

84 <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/6/us-accuses-new-york-man-for-tracking-opponents-of-egypt-sisi>

hık, Temsilciler Meclisinin (TM) gerçekleştirdiği oturumda, mücbir sebebi ortadan kaldırma ve yeni bir seçim tarihini belirlemek üzere Yüksek Seçim Komisyonunun ülkedeki tüm taraflarla temasa geçmesi sonucuna varıldığını aktarmıştır. “Yüksek Seçim Komisyonunun en kısa sürede yeni bir öneriyle Temsilciler Meclisine başvurması gerekiyor” ifadesini kullanan Buleyhık, TM’nin bu öneriyle oturumunu askıya aldığını açıklamıştır.⁸⁵

Birleşmiş Milletler (BM) Libya Özel Temsilcisi Stephanie Williams başkent Trablus’ta Libyalı siyasi yetkililerle temalarının ardından Twitter hesabından açıklama yapmıştır. Siyasi parti temsilcilerinin 2,8 milyon Libyalının iradelerini seçimlerle ortaya koymasında istekli olduklarını kaydeden Williams, uzun süren geçiş döneminin seçim süreciyle sonuçlanması için BM’nin Libya halkının yanında duracağını yinelemiştir. Williams, Libya’da geçiş sürecinin adil gerçekleşmesi ve ulusal uzlaşıda ilerleme kaydedilmesi için daha çok çabaya ihtiyaç olduğuna dikkat çekmiştir.⁸⁶

Libya Ulusal Yüksek Seçim Komisyonu, yapılan yazılı açıklamada, “Komisyon, özgür ve adil seçimlerde halkın iradesini yerine getirmeyi kendine görev edindi. Ancak yabancı ülke vatandaşlığı olan cumhurbaşkanı adaylarından birinin (adını vermemiştir) Yüksek Seçim Komisyonu kurumuna askerî güç kullanarak müdahale etmesini kınıyor» ifadelerine yer verilmiştir. Komisyon açıklamasında isim belirtmese de söz konusu kişinin ülkenin doğusundaki gayrimuşru güçlerin lideri Halife Hafter olduğu yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır.⁸⁷

Devlet Yüksek Konseyinden yapılan yazılı açıklamaya göre, Konsey Başkanı Mişri, dün Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Libya Özel Danışmanı Stephanie Williams ile başkent Trablus’ta görüşmüştür. Görüşmede, ülkede başarıyla sonuçlanacak seçimlerin mümkün olan en kısa sürede yapılmasını kolaylaştırmanın yolları ele alınmıştır. Konsey Başkanı Mişri, görüşme sırasında, seçimlerin başarılı olması için en iyi yolun, anayasanın referanduma sunulması ve sonuçlarını tüm Libyalı tarafların kabul edeceği adil ve şeffaf seçimlerin yapılmasını sağlayacak seçim yasaları üzerinde anlaşmak olduğunu vurgulamıştır.⁸⁸

• Tunus

Tunus İçişleri Bakanı Tefik Şerafeddin geçen hafta kaçırılan Nahda Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve eski Adalet Bakanı Nureddin el-Bahiri hakkında açıklama yaparak Bahiri’nin terör şüphelisi olarak zorunlu göz hapsinde tutulduğunu açıklamıştır. Kararın hukuka uygun gerçekleştiğini belirten Şerafeddin, gelişmenin Tunuslu olmayan kişiler için vatandaşlık, doğum belgesi ve seyahat belgelerinin kanunsuz olarak çıkarılmasından dolayı olduğunu

85 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-temsilciler-meclisi-secimler-icin-yeni-tarih-belirlenmesi-talebinde-bulundu/2464589>

86 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-libyadaki-gecis-surecine-destegini-yineledi/2466752>

87 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-secim-komisyonu-cumhurbaskani-adaylarindan-birini-askeri-guc-kullanmakla-sucladi/2468393>

88 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-devlet-yukse-konseyi-baskanindan-uzlasiya-dayali-secim-yasasi-onerisi/2468604>

ifade etmiştir. Şerafeddin ayrıca Bahiri'nin, eşinin istediği bir doktor tarafından muayeneden geçirildiğini ve bir avukatla da görüşürüldüğünü dile getiren Şerafeddin, ayrıca Bahiri'nin askerî bir hastaneye sevk edilmeyi reddettiğini kaydetmiştir. Olayın ardından Bahiri'nin avukatları, Cumhurbaşkanı Kays Said ve İçişleri Bakanı Tevfik Şerafeddin hakkında suç duyurusunda bulduklarını açıklamıştı. Konuyla ilgili yazılı açıklama yapan Nahda Partisi ise İçişleri Bakanı Tevfik Şerafeddin'in, Bahiri'ye yönelik suçlamalarının şaşkınlık verici olduğunu belirtmiştir. Bahiri'ye yöneltilen "terör" suçlamalarıyla ilgili tek karar mercinin yargı olduğu vurgulanan açıklamada şu ifadeler kullanıldı: "Bahiri'ye yöneltilen suçlamalar, cuma günü kaçırıldığından beri maruz kaldığı şeylerin siyasi nitelikte olduğunu ve ülkemizin diktatörlük ve siyasi yargılamalar dönemine yeniden götürüldüğünü teyit ediyor." Milletvekili Bahiri'nin "derhâl ve koşulsuz olarak" serbest bırakılması çağrısı yapılan açıklamada, "Bahiri'ye yönelik yürütülen operasyonda dahil olan herkesten hesap sorulmasını talep ediyoruz" ifadesine yer verilmiştir. Öte yandan gözaltına alınmasının ardından açlık grevine başlayan Nureddin el-Bahiri'nin durumunun kritik olduğu bildirildi. Bahiri'nin avukatı tarafından yapılan açıklamada açlık grevi nedeniyle sağlık durumunun kötüleştiği belirtilmiştir. Yerel kaynaklar, Bahiri'nin yoğun bakımda olduğunu ve damardan beslenmeyi kabul ettiğini belirtmiştir. Avukatı tarafından yapılan açıklamada, "Sağlık kaynaklarına göre Bahiri ölüm kalım mücadelesi veriyor. Ulusal ve uluslararası insan hakları kuruluşlarına acilen çağrıda bulunuyoruz. Bahiri'nin kaçırılmasından ve gizli bir yerde tutulmasından Cumhurbaşkanı Kays Said'i ve İçişleri Bakanı Tevfik Şerafeddin'i sorumlu tutuyoruz" denilmiştir. Nahda Partisi Sağlık Ofisi ise Bahiri'nin şeker, tansiyon, aritmi gibi düzenli ilaç kullanımını gerektiren kronik hastalıkları bulunduğunu bildirmiştir. Konuyla ilgili açıklama yapan Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said ise "Açlık grevi yapan (Bahiri) bunu yapmakta özgürdür. Kendisini kurban etmekte de özgürdür yemek-içmekte de özgürdür. Ama buna rağmen biz onun kendisine zarar vermesine engel olacak her türlü ortamı sağladık. Ona bir sağlık ekibi tahsis ettik hatta daha fazlasını da yaptık ve ailesinin hastanede yanında kalmasına izin verdik" şeklinde konuşmuştur. ^{89 90 91 92 93}

Tunus resmî haber ajansında, başkent Tunus'taki Asliye Hukuk Mahkemesi Bilgi ve İletişim Bürosu tarafından yapılan açıklamaya yer verilmiştir. Açıklamada, aralarında Gannuşi, Merzuki, Tunus'un Kalbi Partisi Lideri Nebil el-Karvi, eski Savunma Bakanı Abdulkerim Zubeydi, eski başbakanlardan İlyas el-Fahfah, Yusuf Şahid, Mehdi Cuma ve Hamadi el-Cibali'nin de bulunduğu 19 kişinin "seçim ihlalleri işledikleri" suçlamasıyla mahkemeye sevk edilmelelerine karar verildiği belirtilmiştir. Açıklamada ayrıca, mahkemeye sevkine karar verilenlerin

89 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskanindan-aclik-grevindeki-bahiriye-istedigini-yapmakta-ozgursun-mesaji/2467452>

90 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-aclik-grevindeki-milletvekili-bahirinin-durumunun-kritik-oldugu-aciklandi/2466052>

91 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-milletvekili-bahiri-uzerinden-siyasi-rakiplerine-gozdagimi-veriyor/2465663>

92 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/nahda-hareketinden-ev-hapsinde-tutuldugu-aciklanan-milletvekili-bahirinin-serbest-birakilmasi-cagrisi/2465230>

93 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-icisleri-bakani-bahirinin-zorunlu-ev-hapsinde-tutuldugunu-iddia-etti/2464620>

sosyal medya aracılığıyla “gayrimeşru seçim propagandası” yapmak ve “seçim yasakları döneminde seçim propagandasına devam etmekle” suçlandığı kaydedilmiştir.⁹⁴

• Cezayir

Cezayir Cumhurbaşkanlığından yapılan açıklamada Cezayir’in Fransa Büyükelçisi Mohamed Antar Daoud’un 3 aylık bir aranın ardından Paris’teki görevine geri döneceği açıklanmıştır. Büyükelçi 2021 Ekim ayında Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron’un, Cezayir ulusu hakkındaki söylemleri üzerine geri çağırılmıştır.⁹⁵

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Mali Dışişleri Bakanı Abdoulaye Diop’u ağır-lamıştır. Görüşmede Cezayir’in Mali’nin stratejik ortağı olma rolünü sürdüreceğine değinilmiştir. Malili Bakan ayrıca mevkidaşı Ramtan Lamamra ile de görüşmüştür.^{96 97 98}

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, Katar Emiri Özel Temsilcisi Şeyh Jassim Bin Hamad el-Sani’yi ağırlamıştır. Ayrıca Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra da Katar Başbakan Yardımcısı ve Diploması Şefi Şeyh Mohamed Bin Abdul Rahman el-Sani ile bir telefon görüş-mesi gerçekleştirmiştir.^{99 100}

• Fas

Fas ve Çin’in “Bir Kuşak Bir Yol” projesinin ortak uygulanması için bir anlaşma imzalandığı aktarılmıştır. Anlaşma Fas Dışişleri Bakanı Nasır Borita ve Çin Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu Başkan Yardımcısı Ning Jizhe tarafından imzalanmıştır. Konuyla ilgili konuşan Nasır Borita iki ülke arasındaki iş birliğinin “dün” doğmadığını uzun süredir devam eden dip-lomatik ilişkilerle sürdürüldüğünü ve bunun iki ülke arasındaki güçlü birlikteliği kanıtladığını belirtmiştir. Ning Jizhe ise “Bir Kuşak Bir Yol” projesinin barış ve iş birliği ruhu taşıdığını ve imzalanan anlaşmanın başka alanlarda ortaklığa yol açacağını vurgulamıştır.¹⁰¹

Fas’ta Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Sekreteri Abdelilah Benkirane, Tunus Ennahda Partisi lideri Raşid Gannuşi’ye gönderdiği mesajda desteklerini açıklamış ve tutuklu hâlde bulunan Nahda Başkan Yardımcı Nouredine Bhiri’nin en kısa sürede iyileşmesi için temen-nilerde bulunmuştur. Benkirane ayrıca Bahiri’nin gözaltına alınmasını siyasi kriz içerisinde bulunan Tunus için tehlikeli bir gelişme olduğunu belirtmiştir.¹⁰²

94 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-yargisi-gannusi-ile-merzuki-dâhil-19-siyasinin-mahkemeye-sevk-edilmesine-karar-verdi/2466408>

95 <https://www.middleeastmonitor.com/20220105-algerias-ambassador-to-return-to-paris-after-3-month-hiatus/>

96 <https://www.aps.dz/en/algeria/42396-lamamra-holds-talks-with-malian-counterpart>

97 <https://www.aps.dz/en/algeria/42405-algerian-continues-to-play-key-role-as-mali-s-strategic-partner>

98 <https://www.aps.dz/en/algeria/42401-president-tebboune-receives-malian-minister-of-foreign-affairs>

99 <https://www.aps.dz/en/algeria/42376-telephone-conversation-between-lamamra-his-qatari-counterpart>

100 <https://www.aps.dz/en/algeria/42372-president-tebboune-receives-representative-of-emir-of-qatar>

101 <https://www.middleeastmonitor.com/20220106-morocco-china-sign-agreement-to-implement-belt-and-road-initiative/>

102 <https://www.middleeastmonitor.com/20220106-morocco-justice-and-development-party-sends-message-of-support-to-ennahda/>

Fas'ta çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından oluşturulan "Filistin'i Destekleme ve Normalleşmeye Karşı Cephesi" Fas'ın İsrail ile normalleşme anlaşmasının birinci yılının dolması üzerine bir açıklama yaparak İsrail ile olan her türlü anlaşmaya karşı olduklarını ifade etmişlerdir.¹⁰³

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Ukrayna gaz iletim sistemi operatörü (TSOUA) yaptığı açıklamada, Rus Gazprom'un Ukrayna üzerinden Avrupa'ya günlük gaz geçiş hacmini Ocak 2020'den bu yana en düşük seviye olan yaklaşık 50 milyon metreküpe (mcm) düşürdüğünü bildirdi.¹⁰⁴

TSOUA yaptığı açıklamada, 2021 yılında Rusya'nın Türk Akımı üzerinden Romanya'ya sevk ettiği doğal gazın yeniden Ukrayna doğal gaz transit sistemiyle Romanya'ya temin edilmeye başladığını bildirdi.¹⁰⁵

Rus Gazprom'un Rusya'nın doğusunda bulunan Amur gaz işleme tesisinde yangın çıktığı ve kısa süre içinde söndürüldüğü açıklandı. Amur gaz işleme tesisinin Çin'in doğal gaz tedarik zincirinde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak yangından sonra Çin'e yapılan doğal gaz sevkiyatlarının nasıl şekilleneceği konusunda herhangi bir şey açıklanmadı.¹⁰⁶

• Türkiye

Rus Gazprom ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAS) arasında dört yıllık yeni bir gaz tedarik anlaşması imzaladığını açıklandı. Anlaşma kapsamında Gazprom'un BOTAS'a yılda 5,75 milyar metreküp (bcm) doğal gaz tedarik edeceği de bildirildi.¹⁰⁷

• Ortadoğu

Libya Ulusal Petrol Şirketi yaptığı açıklamada, Samah ve Duhra sahalarını ihracat terminali Es Sider'e bağlayan ana boru hattının bakım için kapatılacağı ve bu durumun günlük 200.000 varillik (bpd) bir ek kesintiye neden olacağını bildirdi. Çeşitli petrol sahalarındaki üretim kesintilerinin de dâhil edilmesiyle Libya'nın günlük üretiminin yaklaşık 700.000 varil düşmesinin beklendiği de açıklandı.^{108 109}

¹⁰³ <https://www.middleeastmonitor.com/20220107-morocco-groups-reiterate-rejection-of-normalisation-deal-with-israel/>

¹⁰⁴ <https://www.reuters.com/markets/commodities/gazprom-cuts-daily-gas-transit-via-ukraine-2-year-low-2022-01-04/>

¹⁰⁵ <https://www.reuters.com/business/energy/russia-resumes-gas-supply-romania-via-ukraine-2022-01-05/>

¹⁰⁶ <https://www.reuters.com/business/energy/russias-amur-gas-plant-says-unit-caught-fire-2022-01-05/>

¹⁰⁷ <https://www.reuters.com/business/energy/russias-gazprom-signs-four-year-gas-deal-with-turkeys-botas-2022-01-06/>

¹⁰⁸ <https://www.worldoil.com/news/2022/1/3/damaged-pipeline-cuts-libya-s-oil-output-by-200-000-barrels-per-day>

¹⁰⁹ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-02/libya-shuts-down-another-200-000-barrels-a-day-of-oil-production>

Mısır petrol bakanı yaptığı açıklamada, Mısır Genel Petrol Şirketi tarafından Akdeniz, Batı Çölü ve Süveyş Körfezi'nde petrol ve gaz arama ve işletmeye yönelik ihale açtığını ve Eni, BP, Apex International, Energe Egypt, Inna Nafta, Siptrol ve United şirketlerinin farklı sahalarda ihaleleri kazandığını bildirdi.¹¹⁰

Mısır petrol ve maden kaynakları bakanı ve İtalya'nın Mısır büyükelçisi arasında, Mısırdaki faaliyet gösteren İtalyan şirketleri aracılığıyla petrol ve gaz sektöründe iki ülke arasındaki ortak iş birliğinin arttırılmasına yönelik görüşme gerçekleştirildiği açıklandı.¹¹¹

Mısır merkezli Middle East Oil Refinery (MIDOR) şirketi ve Mısır Petrol ve Maden Kaynakları Bakanlığı arasında İskenderiye'de bulunan MIDOR rafinerisinin rafinaj kapasitesini %60 arttırılması amacıyla görüşme gerçekleştirildiği açıklandı. MIDOR rafinerisinin için 2,4 milyar USD yatırım ile 2022 yılı içerisinde planlanan rafinaj seviyesine ulaşabileceği de açıklandı.¹¹²

Mısır yaptığı açıklamada, Ocak 2022'de Idku LNG tesisinden ortalama beş LNG sevkiyatı planladığını bildirdi.¹¹³

Suriye yaptığı açıklamada, 2011 yılından bu yana devam eden çatışmaların petrol tesisleri enerji santralleri ve enerji nakil hatlarının yaklaşık olarak %55 ila %60'ının kullanılamaz hâle geldiğini bildirdi. Mevcut durumda Suriye'nin 6000 megavatlık (MW) ek elektrik üretimine ihtiyaç duyduğu da açıklandı.¹¹⁴

İrânın Suriyeye ham petrol ihracatının 2021 yılının son üç ayında yaklaşık olarak 6,9 milyon varil olduğu ve 2021 yılında İrânın Suriyeye petrol sevkiyatında %42'lik bir artış gerçekleştirdiği iddia edildi.¹¹⁵

Irak Petrol Bakanlığı yaptığı açıklamada, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) petrol ihracatları hariç Irak'ın ham petrol ihracatının Aralık 2021'de 3,27 milyon varil olduğunu bildirdi. Ayrıca Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) bünyesinde Irak'ın Ocak 2022 ham petrol üretim kotasının 4,28 milyon varil olacağı da açıklandı.¹¹⁶

Irak yaptığı açıklamada, Irak Petrol Bakanlığı bünyesindeki South Refineries Company ile Çin merkezli Hualu Şirketi arasında El-Faw Yatırım Projesi ve Petrokimya Kompleksi için anlaşma imzalandığı açıklandı. Al-Faw Yatırım Rafinerisi Projesi'nin günde 300.000 varil rafinaj kapasitesine sahip olacağı da açıklandı.¹¹⁷

110 <https://www.mubasher.info/news/3894740/> فوز 7 - شركات - بالمزايدة العالمية - الرقمية - للتفتيح - عن - البترول - والغاز - في - مصر

111 <https://www.mubasher.info/news/3895167/> مباحثات - مصرية - إيطالية - في - مجال - البترول - والغاز

112 <https://almaalnews.com/> وزير - البترول - يتابع - أحدث - تطورات - مشروع - عت

113 <https://menafn.com/arabic/1103496932/> مصر - مصادر - من - المخطط - تصدير - 5 - شحنات - غاز - مسال - من - إكو - يناير - الجاري

114 <https://www.plenglish.com/news/2022/01/04/the-war-in-syria-has-destroyed-60-percent-of-energy-sector/>

115 <https://syria-report.com/news/supply-of-iranian-oil-to-syria-increases-by-42-percent-in-2021/>

116 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/010222-iraq-data-december-federal-oil-exports-nearly-steady-despite-higher-opec-quota>

117 <https://www.iraqinews.com/business/agreement-signed-for-one-of-the-largest-energy-projects-in-iraq/>

Irak yaptığı açıklamada, Irak Ulusal Petrol Şirketinin (INOC) ExxonMobil'in operatörü olduğu West Qurna 1 petrol sahasındaki hisselerini satın alacağını bildirdi. Ayrıca ExxonMobil'in sahadaki %32,7'lik hissesini 350 milyon USD'ye satmak istediği de açıklandı.^{118 119}

Katar yaptığı açıklamada, North Field doğal gaz sahasının geliştirilmesi kapsamında Qatar Energies ve McDermott Middle East Limited şirketi arasında açık deniz projeleri için mühendislik, tedarik, inşaat ve kurulum (EPC) sözleşmesi imzalandığını bildirdi.^{120 121}

Qatar Energies yaptığı açıklamada, 2021 yılı içerisinde sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ihracatının küresel gaz ticareti hacminin %21,6'sını temsil ettiğini ve 84 milyon ton LNG'nin küresel pazara sağlandığını bildirdi.¹²²

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) merkezli Abu Dabi Ulusal Petrol Şirketinin (ADNOC) Asya'daki bazı alıcılara mart ayında şubat ayında yaptığı sözleşme hacimleri üzerinden ham petrol tedarik edeceği açıklandı.¹²³

Saudi Aramco yaptığı açıklamada, koronavirüsün artan etkileri, OPEC ve oluşan ekstra arzın piyasayı gevşetebileceğini öngördüğünü açıklayarak Asya merkezli alıcılar için ham petrol fiyatlarında indirim uygulayacağını bildirdi. Asya merkezli alıcılar için çeşitli petrol sınıflarında yaklaşık olarak 1,10 USD ile 2,20 USD arasında indirim yapılacağı da açıklandı.^{124 125}

118 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-05/iraq-government-approves-of-buying-exxon-stake-in-huge-oil-field>

119 <https://www.reuters.com/world/middle-east/iraq-acquire-exxon-mobils-stake-west-qurna-oilfield-minister-2022-01-05/>

120 <https://attaqa.net/2022/01/03/قطر-للطاقة-تمنح-عقدًا-جديدًا-في-إطار-تو/>

121 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/middle-east/lng-middle-east/376950/qatarenergy-nfe-lng-mcdermott/>

122 <https://johinaneews.com/article/169279>

123 <https://www.reuters.com/business/energy/uaes-adnoc-supply-full-crude-volumes-asian-buyers-march-sources-2022-01-04/>

124 <https://www.bnnbloomberg.ca/saudi-arabia-cuts-oil-prices-for-asia-buyers-as-opec-adds-supply-1.1703768>

125 <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Saudi-Arabia-Cuts-Oil-Prices-For-Asia-In-February.html>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(3-9 OCAK 2022)

• 2022 Devrimsiz Bir İstikrarsızlık Yılı Olacak

“Valday Tartışma Kulübü” Program Direktörü Timofey Bordaçev, “Vzglyad” gazetesinde 4 Ocak sayısında yayımlanan [“2022 Devrimsiz Bir İstikrarsızlık Yılı Olacak”](#) başlıklı yazısında 2022 yılı için uluslararası alanda beklentiler ve senaryolarla ilgili öngörülerde bulundu. Uzmana göre tahmin yapmak, uluslararası politikadaki en nankör hususlardan biridir: “Bunun ana nedenlerinden biri gelecek yıl devletler arasındaki rekabetin artma ihtimalidir. Öyle ki, devletler bencil çıkarlarla yönlendirilir ve hayal kırıklığı yaratabilir. Geride bıraktığımız 2021 yılının en yaygın değerlendirmeleri, gerçeklikle yüzleşmenin zor olduğunu da ortaya çıkardı.” Uzman, bazı uyarılarda da bulundu: “Önümüzdeki yıl bize istikrar gibi görünen bazı hususlardan uzaklaşmaya devam edeceğiz. Ancak Soğuk Savaş’tan bu yana en barışçıl zamanlarda dünyada şu an olduğundan çok daha fazla kan dökülürken geçen 2021’de dünyanın hiçbir yerinde savaş çıkmadı ve Afganistan’daki uzun vadeli çatışma bile bitmiş görünüyor.” Analiste göre, bu konularda bazı özellikler de bulunmaktadır: “2022’de uluslararası siyasetle ilgili en iyi haber, nükleer süper güçler arasındaki olası bir savaşın sonucu tehditlerle karşı karşıya olmadığımızdır. Bugün dünyada devrimci davranışların ortaya çıkabileceği hiçbir bölge veya eyalet bulanmaması nedeniyle, 2022’de, devletlerarası düzeyde büyük çaplı askerî çatışmalar beklenmemelidir. Nitekim, Libya’da iç savaş, Afrika’da düşük yoğunluklu çatışmalar ortaya çıksa da onların varlığını fark etmiyoruz.” Bordaçev, Afganistan konusuna öngörülerini şu şekilde aktardı: “Rusya sınırlarına daha yakın, batı yönünden sonra en ilginç olanı, elbette Afganistan’ın kaderi sorusu olmaya devam edecek. ABD birlikleri çekildikten sonra iktidarı ele geçiren Taliban’ın, kışın ülkede yaşamı yeniden inşa etmesi olanaklı gözüküyor. Ancak bu durum, komşular üzerinde de potansiyel etkisi olabilecek geniş çaplı bir iç savaştan endişelenmeye zemin oluşturmuyor. Öyle ki Afganistan içinde, Kabil’deki yeni hükûmete karşı isyan edebilecek hiçbir organize güç yoktur. Ayrıca, ülke iki yabancı akın da dâhil olmak üzere 40 yıllık iç çatışmalardan o kadar bitkin durumda ki en fazla kitlesel kıtlık Taliban’ın şimdilik büyük olasılıkla bastırabileceği yerel ayaklanmalara yol açabilir.” Analist, Avrasya’nın batı kesiminde Türkiye’nin, 2022’de en öngörülemez gücü olmaya devam edeceğini ifadelerine ekledi.

• Tarihsel Hafızanın Aynasında Modern Yakınsak Arap Milliyetçiliği

Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü sayfasında Rusya Bilimler Akademisi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Bilimsel Direktörü Vitaly Naumkin’in [“Tarihsel Hafızanın Aynasında Modern Yakınsak Arap Milliyetçiliği”](#) başlıklı yazısı yayımlandı. Yazıda Arap milliyetçiliğinin

oluşumu ve Arap siyasal sistemine etkileri üzerine değerlendirme yapılmıştır. Yazıya göre, Arap milliyetçiliği, Arapların önce Osmanlı'dan, ardından Avrupa egemenliğinden kurtuluşunda ve nihayet bir dizi bağımsız Arap devletinin oluşumunda ve gelişmesinde önemli rol oynayan geniş bir ideolojik ve siyasi harekettir. Makale, destekçileri neredeyse altmış yıldır Suriye'de iktidarda olan Arap milliyetçiliğinin mevcut durumuna dair yeni bir yaklaşım sunuyor. Söz konusu hareketin analizi, Arap ulusunun birliği kavramının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde ana odağın Levant-Irak bölgesi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, makalede, Suriye'de baskın siyasi güç ve iktidar partisi olarak Doğu ülkelerinde siyaset üzerinde Batı'dan çok daha büyük bir etkiye sahip Baasçılığın ayakta kalmasında tarihsel hafızanın önemli bir rol oynadığı iddia ediliyor. Yazıya göre, Arap milliyetçiliğinin tarihî mirasının gözden geçirilmesinin bir parçası olarak, iki "Arap uyanışı" dalgasının öne çıkması pan-Arabistlerin temel seküler ideolojik ve teorik varsayımlarını geliştiren bireylerin rolünü gösterir: "Bu bağlamda bir yandan Levant'taki Arap milliyetçiliği ile Osmanlılar ve diğer yandan günümüzün Türk milliyetçileri arasındaki gerilimlerin sürekliliğine dikkat çekilmektedir. Aynı zamanda modern sloganlardan biri olan "beş devlet-bir ulus" Arap milliyetçiliğinin ana sloganı olan "tek Arap ulusu"na çok benziyor." Naumkin'e göre, ulus-devlet modelinin zaferi bağlamında pan-Arabizm fikrinin görünüşte ezici yenilgisine rağmen, Arap dünyasında entegrasyon için ön koşulların devam ettiği kanıtlanmıştır.

• 2022'de Rusya-Afrika İlişkilerini Neler Bekliyor?

Rusya'nın Afrika uzmanları Andrey Maslov ve Vsevolod Sviridov "The Moscow Times" gazetesinin yıllık dış politika incelemesi için 2022 yılında Rusya ile Afrika arasındaki ilişkiyi belirleyecek ana eğilimleri değerlendirdiler. "[2022'de Rusya-Afrika İlişkilerini Neler Bekliyor?](#)" başlıklı yazıya göre, 2021'de 2018 yılından bu yana ilk kez Rusya-Afrika ticaret cirosu arttı, bu durum gerek coğrafi gerekse ürün grupları açısından çeşitlenmektedir. Demiryolu ekipmanı, gübreler, borular, ekipman, alüminyum, bal ve hayvan derisi tedariki artıyor. Yazıda Rusya ve Afrika Birliği arasındaki etkileşimin formatı ve kurumların tasarlandığına da dikkat çekilmiş ve 2022 yılı için öngörülen İkinci Rusya-Afrika Zirvesi'nin büyük önem arz edeceği vurgulanmıştır: "Rusya-Afrika ilişkilerinin gündemini ikinci zirve hazırlıkları şekillendirecek. Bu sırada ziyaretlerin daha sık olacağı ve medyada Afrika konusunun gündem oluşturacağı muhtemeldir." Yazıya göre, zirveye Afrikalı liderlerin katılımı 2019'da olduğu gibi artık etkinliğin başarısı için ana kriter olmayacak ve taraflar nihayet üzerinde çalışılmakta olan önemli gündeme dikkat edecekler." Uzmanlar, Afrika'daki süreçlerin belirsizliğin ana faktörü olmaya devam ettiği görüşünü savundular: "Bir yandan, giderek daha fazla Rus ihracatçısını çeken ekonomik büyüme ve pazarların büyük potansiyeli bulunurken öte yandan, epidemiyolojik riskler ve yeni karantina riskleri, hava trafiğindeki kısıtlamalar da söz konusudur." Ayrıca yazıya göre, her şeyden önce savaşın Afrika Birliğinin başkentini tehdit ettiği Etiyopya'da, Fransız ve AB birliklerinin çekildiği Mali'de bir dizi çatışmalar da endişe vericidir: "Öyle ya da böyle, Rusya 2022'de Afrika için istikrar sağlayıcı bir rol oynamaya ve

ana zorluklara karşı mücadelede yardımcı olmaya çalışacak.” Uzmanlar, diyalogun başlayacağına bir diğer alanının “kendi iklim gündemi” olduğunu ifade ettiler: “Afrika, bir Avrupa yeşil gündemine ihtiyacı olmadığını anlamaya başlıyor ve bu değişikliklerin Afrika ülkelerinin ekosistemlerine verdiği zarar için iklim değişikliğinden sorumlu ana ülkelerden tazminat talep edecek.” Analistler, Rusya’nın büyük ihtimalle söz konusu talepleri destekleyeceğini de ifadelerine eklediler.

• 2022 Yılı Rusya ile Batı Arasında Karşılıklı Güvenlik Garantileri Konusunda Önemli Görüşmelerle Başladı

Siyaset bilimci ve oryantalist Elena Suponina, 2022 yılına dair öngörülerini “[2022 Yılı Rusya ile Batı Arasında Karşılıklı Güvenlik Garantileri Konusunda Önemli Görüşmelerle Başladı](#)” başlığıyla “Mezhdunarodnaya Zhizn” dergisine aktardı. Analiste göre, 2022 yılı iyi başlıyor: “Rusya ile Batı arasında karşılıklı güvenlik garantileri, stratejik silahlarla ilgili yeni anlaşmalar konusunda önemli müzakereler gerçekleşiyor. Diğer olayların yanı sıra İranın nükleer programı etrafında da gelişmelerin olacağı muhtemeldir. Büyük olasılıkla İran’ın Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile ilişkileri gerilecek, Viyana’daki müzakereler daha da yavaş gidecek ve İsrail yönetimi, soruna askerî bir çözüm bulunması gerektiğine giderek daha fazla işaret edecek. Buna karşın İran, kıskanılacak bir dinginlik ve azimle uranyumu zenginleştirmeye ve eylül ortasında Özbekistan’da yapılacak olan Şanghay İşbirliği Örgütü zirvesine yeni bir üye olarak hazırlanmaya devam edecekler.” ABD’nin, Taliban saldırısından önce 2021’de Afganistan’daki ortaklarını terk ettiğine değinen Elena Suponina, Afganistan konusunda tahminlerini şu şekilde ifade etti: “2022’de Afganistan’da barış olmayacak ve Taliban, ülkeyi etkili bir şekilde yönetemediğini gösterecek.”